

NORGES HØYESTERETT

Den 26. august 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer, Bergh og Thyness i

HR-2025-1557-U, (sak nr. 25-094210STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A

(advokat Maren Larsen Borgan
advokat Sol Elden)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i en omfattende sak om seksuelle overgrep mot barn på internett.
- (2) A ble 4. mars 2024 tiltalt for over to hundre seksuelle overgrep mot barn. En rekke av forholdene gikk ut på at tiltalte hadde fått barn under henholdsvis 16 og 14 år til å utføre handlinger som svarte til seksuell omgang med seg selv eller andre barn over en videochattetjeneste. Tiltalen med angivelse av det nærmere grunnlaget for de enkelte tiltalepostene fremgår av lagmannsrettens dom på side 5–31.
- (3) Ved Salten og Lofoten tingretts dom 28. november 2024 ble tiltalte frifunnet for 35 av de totalt 207 tiltalepostene og domfelt for de øvrige postene. Tingretten fastsatte straffen til fengsel i 20 år. Tiltalte ble også dømt til å betale oppreisningserstatning til flere av de fornærmede, og til å tåle inndragning av en mobiltelefon, PC og en eksterndisk. Det vises til tingrettens domsslutning på side 213 og oppsummeringen av skyldspørsmålet i dommen på side 172 og 173.
- (4) Domfellelsen i tingretten omfattet følgende lovbrudd:
 - 20 tilfeller av grov voldtekt av barn under 10 år, jf. straffeloven § 301 bokstav c, jf. § 299 bokstav b.
 - 11 tilfeller av medvirkning til grov voldtekt av barn under 10 år, jf. straffeloven § 301 bokstav c, jf. § 299 bokstav a, jf. § 15. Av de 11 overtredelsene omfatter 7 av tilfellene innføring av penis i munn, jf. § 300 bokstav b.

- 14 tilfeller av forsøk på medvirkning til grov voldtekt av barn under 10 år, jf. straffeloven § 301 bokstav c, jf. § 299 bokstav a og/eller b, jf. § 15 og § 16. Medvirkningsbestemmelsen kommer ikke til anvendelse på de tilfeller hvor kun straffeloven § 299 bokstav b kommer til anvendelse.
 - 94 tilfeller av voldtekt av barn under 14 år, jf. straffeloven § 299 bokstav b. Ved 2 av tilfellene omfattet voldtekten innføring av gjenstand i skjeden til barnet. Ved disse tilfellene kommer straffeloven § 300 bokstav c til anvendelse.
 - 12 tilfeller av medvirkning til voldtekt av barn under 14 år, jf. straffeloven § 299 bokstav a, jf. § 15. Av de 12 overtredelsene omfatter 6 innføring av penis i munn, jf. straffeloven § 300 bokstav b.
 - 7 tilfeller av forsøk på voldtekt av barn under 14 år, jf. straffeloven § 299 bokstav b, jf. § 16.
 - 17 tilfeller av forsøk på medvirkning til voldtekt av barn under 14 år, jf. straffeloven § 299 bokstav a, jf. § 15 og § 16.
 - 18 tilfeller av seksuell omgang med barn under 16 år, jf. straffeloven § 302 annet straffalternativ.
 - 2 tilfeller av medvirkning til seksuell omgang med barn under 16 år, jf. straffeloven § 302 første straffalternativ, jf. § 15.
 - 20 tilfeller av seksuelt krenkende adferd mot barn under 16 år, jf. straffeloven § 305 bokstav a.
 - 1 tilfelle av produksjon og oppbevaring av fremstillinger som seksualiserer barn, jf. straffeloven § 311 første ledd.
- (5) Frifinnelsen i tingretten gjaldt flere tiltaleposter om voldtekt av barn under 14 år, jf. straffeloven § 299 bokstav b, medvirkning til seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, og seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, jf. straffeloven § 302 annet straffalternativ.
- (6) Tiltalte anket dommen. Anken gjaldt lovanvendelsen under skyldspørsmålet og bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for flere av tiltalepostene han ble dømt for, samt straffutmålingen, inndragningen og de sivile rettskravene.
- (7) Påtalemyndigheten innga motanke over tingrettens bevisbedømmelse under skyldspørsmålet for flere av tiltalepostene som tiltalte ble frifunnet for, samt reaksjonsfastsettelsen.
- (8) Hålogaland lagmannsrett besluttet 6. januar 2025 å henvise anken og motanken til ankeforhandling, samt å ta tiltaltes begjæring om ny behandling av de sivile kravene til følge.
- (9) Ved Hålogaland lagmannsretts dom 1. april 2025 ble tiltaltes anke over lovanvendelsen under skyldspørsmålet forkastet. Videre ble han dømt for flere av forholdene han ble frifunnet for i tingretten, blant annet forsøk på overtredelse av straffeloven § 302 annet straffalternativ om seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år. Det vises til lagmannsrettens oppsummering

av skyldspørsmålet i dommen på side 82 og domsslutningen på side 93. Sammenholdt med forholdene som ble avgjort av tingretten, ble straffen satt til fengsel i 20 år. Tiltalte ble også dømt til å tåle inndragning av en mobiltelefon, PC og en eksterndisk. Ankene over de sivile kravene ble forkastet.

- (10) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen og straffutmålingen, og kan sammenfattes slik:
- (11) Lagmannsrettens begrunnelse for at tiltalte kunne dømmes for forsøk – selv om det var tvil om de fornærmedes alder – er mangelfull. Tingretten la til grunn at der det var tvil om de fornærmedes alder, var det også tvil om tiltaltes forsøksforsett. Lagmannsretten har ikke gitt noen begrunnelse for at den utelukket at tiltalte hadde til hensikt å snakke med og ha seksuell kontakt med personer som var 16, 17, 18 år eller eldre. Det er ikke tilstrekkelig begrunnet hvorfor lagmannsretten avgrenset tiltaltes forsett til å gjelde barn under 16 år. Dette er både en saksbehandlingsfeil og en lovanvendelsesfeil.
- (12) Lagmannsrettens begrunnelse er også mangelfull med hensyn til vurderingen av *forsøkets nedre grense*. Lagmannsretten la til grunn at tiltalte, da han koblet seg opp til videochatten, hadde til hensikt å begå seksuelle overgrep som beskrevet i straffeloven §§ 299 og 302, og at han derfor kunne dømmes for forsøk selv om de fornærmedes alder var ukjent.
- (13) Subsidiært anføres det at den utmålte *straffen* på fengsel i 20 år er for streng. Strafferammen på 21 år skal kunne romme mer alvorlige saker enn den foreliggende. Riktig utgangspunkt for straffen i denne saken er fengsel i 16 år. Tiltalte skulle også ha fått en større tilståelsesrabatt.
- (14) *Påtalemyndigheten* viser til at tiltalte har ankerett både hva gjelder anken over saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen, men anfører under henvisning til lagmannsrettens vurderinger at anken klart ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Anken reiser heller ikke prinsipielle spørsmål og bør nektes fremmet.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at tiltaltes anke over *saksbehandlingen og lovanvendelsen* retter seg mot lagmannsrettens vurdering av forhold som tiltalte ble frifunnet for i tingretten, men domfelt for i lagmannsretten. Tiltalte har derfor ankerett for disse forholdene, og anken over saksbehandlingen og lovanvendelsen kan derfor bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En eventuell nektelse må begrunnes, jf. § 323 annet ledd annet punktum.
- (16) Når det gjelder anken over *straffutmålingen*, har lagmannsretten utmålt en samlet straff for alle forholdene, herunder forhold som omfattes av tiltaltes ankerett. Tiltalte har derfor ankerett også over straffutmålingen, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ved vurderingen av om anken kan nektes fremmet, får straffeprosessloven § 344 anvendelse. Det innebærer at anken over straffutmålingen kan nektes fremmet dersom det er klart at det ikke er noe åpenbart misforhold mellom den utmålte straffen og de straffbare handlingene, jf. HR-2016-1803-A avsnitt 17–18.
- (17) Ankeutvalget forstår anken over saksbehandlingen og lovanvendelsen slik at den retter seg mot lagmannsrettens domfellelse for forsøk på overtredelse av straffeloven § 302 annet

straffalternativ (seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år), som er tiltalens post X d, X h, X m, X p, X q, X v, X w, X z, X ai og X aj, som tiltalte ble frifunnet for i tingretten.

- (18) Det er i støtteskrivet gjort gjeldende at lagmannsretten uten tilstrekkelig begrunnelse har utelukket at tiltalte ved sin virksomhet på det aktuelle nettstedet også kunne ha til hensikt å etablere kontakt med personer over seksuell lavalder.
- (19) Lagmannsretten har i sin dom på side 64–67 gitt en grundig begrunnelse for hvorfor den konkluderer med at tiltaltes hensikt med videochattene var å begå seksuelle overgrep mot barn under 16 år. Lagmannsretten viser innledningsvis i dommen på side 44 til at retten har videoopptak av chattene og de fornærmede, og at retten «ved bedømmelsen av de fornærmedes alder har levende bilder av dem, og direkte innblikk i hvordan de fremstod, reagerte og kommuniserte». Lagmannsretten skriver om dette:
- «Dette gir gjennomgående et godt grunnlag for bevisbedømmelsen, når det tas høyde for at opptakene også er av varierende kvalitet og lengde. Opptakene viser også hva A så av de fornærmede og deres kommunikasjon, noe som nødvendigvis blir sentralt ved bedømmelsen av hans forsett i relasjon til de fornærmedes alder på gjerningstiden.»
- (20) Lagmannsretten viser videre til at tiltalte oppfyller kriteriene for pedofili, at det blant de 585 videoene han tok opp i den aktuelle perioden ikke var en eneste samtalepartner som var «klart voksen», og uttaler at tiltaltes forklaring om at han ikke tenkte på at noen av de fornærmede kunne ha vært under 16 eller 18 år, ikke hadde noen troverdighet. Noe av teksten som tiltalte brukte i chattene, var hentet fra et dokument tiltalte hadde laget som inneholdt ferdige fraser som raskt kunne «klippes» inn i tekstchatten. Ifølge lagmannsretten fremsto flere av formuleringene som «klart rettet mot barn». Lagmannsretten kom til at det samlet sett ikke var tvil om at tiltaltes «faste fremgangsmåte, hans modus, var innrettet nettopp på seksualiserte samtaler/seksuelle overgrep mot barn.».
- (21) Ankeutvalget kan etter dette ikke se at det er feil ved lagmannsrettens lovanvendelse eller begrunnelse knyttet til vurderingen av tiltaltes forsett med hensyn til de fornærmedes alder.
- (22) Etter ankeutvalgets syn er det heller ikke holdepunkter for at loven er uriktig anvendt når det gjelder tiltaltes fullbyrdelsesforsett. Anken, herunder det som anføres om ulovlig spekulering i faktum fra lagmannsrettens side, fremstår i realiteten som et angrep på lagmannsrettens bevisbedømmelse, som Høyesterett ikke kan prøve, jf. straffeprosessloven § 306 annet ledd.
- (23) Når det gjelder forsøkets nedre grense, anføres det i støtteskrivet at lagmannsretten har lagt terskelen for lavt med hensyn til vilkåret i straffeloven § 16 om at tiltalte, for å kunne dømmes for forsøk, må ha foretatt seg «noe som leder direkte mot utføringen».
- (24) Som det fremgår av blant annet HR-2019-189-A avsnitt 13 er det to vilkår som må være oppfylt for å ilegge straff for forsøk: «et subjektivt vilkår om forsett om å fullbyrde et lovbrudd som kan medføre fengsel i 1 år eller mer, og et objektivi vilkår om at gjerningspersonen har foretatt noe som leder direkte mot utføringen».
- (25) Det subjektive vilkåret er et rent bevissspørsmål, og lagmannsretten har funnet det bevist at det var tiltaltes hensikt i hele tiltaleperioden «å ha videochatter med, og derigjennom begå seksuelle overgrep mot, barn under 16 år». Det objektive vilkåret er oppfylt når tiltalte var kommet så nær gjennomføringen at han hadde koblet seg opp på videochatten og etablert kontakt med de aktuelle personene.

- (26) Utvalget finner det klart at det ikke er feil ved lagmannsrettens dom knyttet til forsøkets nedre grense som kan lede til opphevelse.
- (27) Tiltalte har endelig anført at straffen er for streng. Han gjør gjeldende at strafferammen på 21 år skal kunne romme mer alvorlige saker, at det er lite sammenlignbar rettspraksis, og at tilståelsesrabatten på 5 prosent er for liten. Etter tiltaltes syn burde utgangspunktet for straffen i denne saken være fengsel i 16 år, og tilståelsesrabatten burde settes til «minst 20 %».
- (28) Lagmannsretten har i dommen på side 83–84 oppsummert forholdene som tiltalte skal straffes for slik:

«Etter lagmannsrettens behandling av de påankede poster og sammenholdt med de postene som er avgjort i tingretten domfelles A for:

Til sammen 30 tilfeller av grov voldtekt av barn under 14 år eller medvirkning til grov voldtekt av barn under 14 år, hvorav 7 tilfeller omfattes av mistestrambestemmelsen i straffeloven § 300 bokstav b. Lagmannsretten er enig med tingretten i at hvert av disse tilfellene isolert sett ville gitt fengsel i minst 4 år.

Til sammen 14 tilfeller av forsøk på grov voldtekt av barn under 14 år eller forsøk på medvirkning til grov voldtekt av barn under 14 år. Lagmannsretten er enig med tingretten i at hvert av disse tilfellene isolert sett ville gitt fengsel i om lag 3 år.

Til sammen 121 tilfeller av voldtekt av barn under 14 år eller medvirkning til voldtekt av barn under 14 år. Av disse omfatter 8 tilfeller innføring av penis i fornærmedes munn eller innføring av gjenstand i skjede- eller endetarmsåpning, jf. straffeloven § 300 bokstav b eller c. Isolert sett ville hvert av disse tilfellene gitt fengsel i minst 4 år, mens de øvrige ville gitt fengsel i om lag tre år og tre måneder, slik tingretten også har lagt til grunn.

Til sammen 21 tilfeller av forsøk på voldtekt av barn under 14 år, eller forsøk på medvirkning til voldtekt av barn under 14 år, som isolert sett hver for seg ville gitt fengsel i om lag 2 år og 6 måneder.

Til sammen 25 tilfeller av seksuell omgang med barn under 16 år eller medvirkning til seksuell omgang med barn under 16 år, som isolert sett ville gitt fengsel i om lag tre måneder. Det bemerkes at post IX b gjelder et grovere forhold der han blant annet fikk de fornærmede til å føre fingre inn i hverandres analåpninger.

Til sammen 20 tilfeller av forsøk på seksuell omgang med barn under 16 år, som isolert sett ville gitt fengsel i om lag et par måneder.

Til sammen 20 tilfeller av seksuelt krenkende atferd overfor barn under 16 år, som isolert sett ville gitt fengsel i om lag en måned.

Oppbevaring av 447 videoopptak med fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller som seksualiserer barn med en samlet spilletid på 48 timer og 39 minutter, samt oppbevaring av 1 796 bilder med tilsvarende innhold. Isolert sett ville overtredelse av straffeloven § 311 i et slikt omfang gitt fengsel i omkring ett år.»

- (29) Tiltalte er altså funnet skyldig i til sammen om lag 250 straffbare forhold. Spørsmålet er om det er et åpenbart misforhold mellom den utmålte straffen og handlingene tiltalte skal straffes

for, jf. straffeprosessloven § 344.

- (30) Når tiltalte er domfelt for flere overtredelser, anvendes det såkalte straffeskjerpelsesprinsippet. Prinsippet innebærer at det tas utgangspunkt i det mest alvorlige forholdet, og at det deretter gis et tillegg i straffen for de øvrige overtredelsene, jf. HR-2017-1282-A avsnitt 75. Metoden medfører at straffen ofte vil bli vesentlig lavere enn om man hadde summert straffene som ville ha blitt utmålt for hver enkelt overtredelse isolert sett. Jo flere lovbrudd som pådømmes samlet, desto mindre vekt vil de mindre alvorlige lovbruddene få for den samlede straffen.
- (31) I denne saken, hvor tiltalte domfelles for så mye som rundt 250 overtredelser, vil fastsettelsen av den samlede straffen måtte bygge på et samlet skjønn uten at det lar seg gjøre å presisere bidraget til straffen for hvert enkelt forhold.
- (32) Etter ankeutvalgets syn står lagmannsrettens utgangspunkt i lovens strengeste straff – 21 år – ikke i noe åpenbart misforhold til de straffbare handlingene. Riktignok er det slik at det kan forekomme enda mer alvorlige saker enn denne, men det betyr ikke at utgangspunktet for straffen i saken her må settes lavere. Det avgjørende er det store antallet grove overgrep som tiltalte dømmes for.
- (33) Tiltalte har videre anført at fradraget for tilståelse med fem prosent er for lavt. Ankeutvalget er ikke enig i dette. Det fremgår av lagmannsrettens dom at tiltaltes tilståelse i realiteten var avgrenset til at han rent faktisk hadde begått de forholdene som tiltalebeslutningen omhandler, noe som det på bakgrunn av videoopptakene ikke har vært tvil om. Tiltalte har ellers ikke bidratt til noen prosessøkonomisk besparelse. Når flertallet i lagmannsretten har kommet til at det burde gis et visst fradrag i straffen på grunn av tiltaltes erkjennelse, er begrunnelsen at det er en viss mulighet for at erkjennelsen kan ha hatt eller får betydning for de fornærmede. Ankeutvalget kan under disse omstendigheter ikke se at det skulle ha vært gitt ytterligere strafferabatt på grunnlag av erkjennelse.
- (34) Etter ankeutvalgets syn er det ikke noe åpenbart misforhold mellom den utmålte straffen på fengsel i 20 år og de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344. Anken over straffutmålingen vil klart ikke føre frem.
- (35) Etter dette finner ankeutvalget det enstemmig klart at anken ikke vil føre frem. Anken reiser for øvrig ikke spørsmål av betydning utenfor den foreliggende sak, og det er heller ikke av andre grunner særlig viktig å få den prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd annet punktum. Anken nektes derfor fremmet.
- (36) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Espen Bergh
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)